

Bruxelles, 10 noiembrie 2021
(OR. en)

13196/1/21
REV 1

COH 59

NOTĂ

Sursă:	Președinția
Destinatar:	Comitetul Reprezentanților Permanenți / Consiliul
Subiect:	Contribuția programelor politicii de coeziune la redresare, la sustenabilitatea competitivă, la tranziția verde și la cea digitală, precum și la reziliență și la coeziunea economică, socială și teritorială – provocări și oportunități în anii următori = Dezbateri de orientare

Cu ocazia reuniunii Consiliului Afaceri Generale dedicate politicii de coeziune, care va avea loc la 18 noiembrie, miniștrii responsabili cu politica de coeziune sunt invitați să ofere orientări politice suplimentare cu privire la contribuția programelor politicii de coeziune la redresare, la sustenabilitatea competitivă, la tranziția verde și la cea digitală, precum și la reziliență și la coeziunea economică, socială și teritorială – provocări și oportunități în anii următori, pe baza documentului președinției care figurează în anexa la prezenta notă.

Document de informare – CAG pe teme de coeziune, 18 noiembrie 2021***Contribuția programelor politicii de coeziune la redresare, la sustenabilitatea competitivă, la tranziția verde și la cea digitală, precum și la reziliență și la coeziunea economică, socială și teritorială*****Provocări**

În ultimele decenii, disparitățile regionale din întreaga UE s-au redus, înregistrându-se o convergență vizibilă a nivelurilor PIB-ului. Cu toate acestea, impactul crizei economice și financiare din 2008 a însemnat că progresele înregistrate de atunci încolo au fost inegale și, în plus, criza provocată de pandemia de COVID-19 a dat naștere unor noi perturbări. Se remarcă în special că, deși în statele membre estice a continuat să existe o convergență solidă, multe dintre regiunile cu venituri medii din sudul UE și unele regiuni din statele membre din nord-vest au regresat, în schimb, în comparație cu UE, dovedindu-se astfel că progresele pot fi anulate.

Politica de coeziune a contribuit în mod semnificativ la reducerea multora dintre aceste disparități. Serviciile Comisiei estimează că programele politicii de coeziune pentru perioada 2014-2020 au avut un impact semnificativ asupra PIB-ului pe cap de locuitor, în special în regiunile mai puțin dezvoltate, care, conform preconizărilor, vor înregistra o creștere suplimentară de 2,6 %. Previzunile sugerează că decalajul dintre cele mai bogate și cele mai sărace regiuni (fiecare reprezentând 10 % din populația UE) va scădea cu 3,5 %.

Din punctul de vedere al coeziunii teritoriale a UE în general, pandemia de COVID-19 a dat naștere unei serii de provocări neimaginabile anterior. Deși pandemia de COVID-19 este prea recentă pentru a se evalua pe deplin impactul asupra regiunilor UE, estimările inițiale sugerează că aceasta va afecta cel mai mult regiunile din sudul UE, în special cele care dețin o cotă mare din valoarea adăugată din domeniul comerțului cu ridicata și cu amănuntul, al transporturilor și al cazării.

Chiar și înainte de criza generată de pandemia de COVID-19, economia UE s-a confruntat cu mai multe provocări structurale pe termen lung. Unele dintre acestea vor deveni și mai acute în anii următori. În special, o societate în curs de îmbătrânire rapidă va reduce în cele din urmă oferta de forță de muncă și, prin urmare, potențialul de creștere al UE. Creșterea slabă a productivității continuă să acționeze ca un obstacol în calea creșterii economice, iar UE a rămas în urma Chinei și a Statelor Unite în procesul de transformare digitală. Creșterea economică este frânată și de o forță de muncă mai puțin instruită, care îngreunează recuperarea decalajelor în ceea ce privește productivitatea. Nu în ultimul rând, tranziția climatică, cu un impact teritorial inegal, va genera costuri sociale și economice semnificative.

Inegalitatea dintre regiunile UE se manifestă nu numai în ceea ce privește vulnerabilitatea lor la aceste provocări, ci și în ceea ce privește capacitatea lor de a le face față. În anii care vor urma, acest lucru ar putea duce la adâncirea disparităților. În special, depopularea în curs afectează în primul rând regiunile estice ale UE și unele regiuni sudice. Tranziția către o economie neutră din punct de vedere climatic va avea un impact asupra teritoriilor care depind în mare măsură de activitățile miniere și extractive și de industriile mari consumatoare de carbon și de energie, ea stând la baza raționamentului din spatele Mecanismului pentru o tranziție justă. Se estimează de asemenea că creșterea prețurilor la carbon și la energie va afecta regiunile cele mai periferice, prin creșterea costurilor de conectare a acestora la piața internă.

În general, zonele rurale sunt deosebit de vulnerabile. În medie, populația lor este deja mai în vârstă decât populația din orașe și din suburbii. Atunci când sunt însoțite de lipsa conectivității, a infrastructurii și a provocărilor în materie de productivitate și de accesul scăzut la serviciile publice, inclusiv la educație și la îngrijire, aceste tendințe demografice pot contribui la scăderea atractivității zonelor rurale ca locuri de locuit și de muncă.

Prin urmare, este esențial să se consolideze reziliența economiilor regionale ale UE și să se îmbunătățească capacitatea lor de reacție la șocurile asimetrice. În special, pandemia a evidențiat faptul că regiunile care depind în mare măsură de doar câteva sectoare de producție sau de servicii sunt deosebit de vulnerabile. Vor fi necesare o mai mare diversificare a activităților economice regionale – ghidată de strategii de specializare inteligentă –, investiții în educație și în învățarea pe tot parcursul vieții, precum și un sprijin continuu pentru factorii de stimulare a unei creșteri economice adaptate exigențelor viitorului.

Oportunități

Pentru a face față, în anii următori, acestei suprapunerii fără precedent de provocări, colegiitorii au convenit asupra unui pachet masiv de sprijin financiar prin combinarea resurselor Next Generation EU cu cadrul financiar multianual 2021-2027. Printr-o asociere adecvată a instrumentelor complementare disponibile și a unor mecanisme eficiente de coordonare, statele membre vor fi în măsură să maximizeze beneficiile obținute din sumele restante în cadrul finanțării alocate coeziunii pentru 2014-2020, din inițiativa REACT-EU, din Mecanismul de redresare și reziliență și din noile alocări ale politicii de coeziune pentru 2021-2027, inclusiv din finanțarea acordată prin Fondul pentru o tranziție justă. Această combinație de instrumente le va permite statelor membre să sporească reziliența și nivelul de pregătire pentru viitor ale economiilor și societăților lor, contribuind în același timp la tranziția verde și la cea digitală.

Cu toate acestea, UE în ansamblul său nu va fi cu adevărat mai puternică și mai rezilientă decât dacă nicio persoană și nicio regiune nu vor fi lăsate în urmă. Fără această garanție intrinsecă a solidarității, există riscul unei creșteri dezechilibrate și nedurabile și al subminării încrederii în democrație, în valorile europene și în proiectul european în sine.

În acest scop, este esențial să se abordeze situația „locurilor rămase în urmă”, în care este posibil ca globalizarea și schimbările tehnologice să fi lăsat ca moștenire dezindustrializare, degradarea mediului și capcane ale unui nivel scăzut de calificare. În mod similar, este extrem de important să se consolideze rolul orașelor mici, astfel încât acestea să poată acționa ca centre regionale de sprijinire a zonelor rurale învecinate, să se asigure accesul la o serie de servicii publice și private și să se creeze noi perspective economice pentru regiunile mai puțin dezvoltate și pentru cele periferice. Acest lucru presupune de asemenea ca oportunitățile pentru zonele rurale să fie exploatate pe baza atuurilor lor naturale, cum ar fi resursele naturale, în special energia din surse regenerabile, bioeconomia, producția și prelucrarea durabile ale alimentelor, precum și turismul – pentru a menționa doar câteva. Principalii factori determinanți pentru abordarea cu succes a acestor provocări sunt legați de o conectivitate sporită, de diversificarea mai puternică a activităților economice, precum și de îmbunătățirea rezilienței din punctul de vedere al mediului, al schimbărilor climatice și al aspectelor sociale – în contextul capacitării comunităților locale.

Sprijinirea politicilor bazate pe nivelul local, susținute de strategii de dezvoltare teritorială specifice și ancorate în mecanisme eficiente de parteneriat a fost întotdeauna piatra de temelie a modelului de guvernare al politicii de coeziune. Cu toate acestea, sunt necesare mecanisme eficiente de coordonare cu alte instrumente ale UE, în special cu Mecanismul de redresare și reziliență, care să urmărească obiective diferite și să recurgă la moduri diferite de obținere a rezultatelor.

Întrebări pentru dezbateri

- Cum poate fi combinată politica de coeziune cu alte instrumente ale UE pentru a reduce și mai mult decalajele în materie de dezvoltare și pentru a spori reziliența pe termen mediu și lung?
 - Cum pot fi abordate în mod corespunzător diferitele nevoi ale regiunilor și ale teritoriilor la nivel individual și cum pot fi puse în aplicare fondurile UE mai aproape de beneficiari și de cetățeni?
-